

Echium vulgare

Nomenclatuur/etymologie

De Nederlandse naam van *Echium vulgare* is Slangenkruid. De geslachtsnaam *Echium* is afgeleid van het Griekse woord *echis*, wat 'adder' of 'slang' betekent. Dit verwijst naar de vorm van de nootjes (zaden), die lijken op een slangenkop, of naar de uitstekende, gespleten stijl die op een slangentong lijkt. Een andere verklaring is dat de plant in de oudheid werd gebruikt als middel tegen slangenbeten. De soortaanduiding *vulgare* is Latijn en betekent 'gewoon' of 'algemeen voorkomend'.

Taxonomie

Echium vulgare is een een- tot meerjarige (meestal tweejarige) kruidachtige plant. Het is een lid van de familie Boraginaceae (Ruwbladigenfamilie), een familie die bekend staat om zijn ruwe, behaarde bladeren en stengels. De plant is inheems in grote delen van Europa en Azië.

- Rijk: Plantae
- Orde: Boraginales
- Familie: Boraginaceae (Ruwbladigenfamilie)
- Geslacht: *Echium*
- Soort: *E. vulgare*

Foto: Peter Hellings

Synoniemen

De soort *Echium vulgare* is botanisch gezien stabiel en heeft weinig geaccepteerde moderne synoniemen. De historische volksnamen en vertalingen zoals Adderkop, Wilde Osse-tong en *Viper's Bugloss* (Engels) of *Natternkopf* (Duits) benadrukken de link met slangen en het ruwbladige uiterlijk, maar zijn geen wetenschappelijke synoniemen.

Variëteiten en cultivars

Echium vulgare is voornamelijk bekend als een wilde, inheemse soort en wordt vaak als zodanig in mengsels gezaaid. Er zijn enkele cultivars ontwikkeld voor de sierwaarde, met een meer uniforme kleur of groeiwijze, hoewel ze minder vaak voorkomen dan de soort zelf. Een voorbeeld van een cultivar die soms in de handel wordt gezien is *Echium vulgare* 'Blue Bedder', die een compactere groei en een intensere blauwe kleur zou hebben. Witte en roze varianten komen in de natuur soms ook voor.

Familie

De plant behoort tot de Boraginaceae, de Ruwbladigenfamilie. Kenmerkend voor deze familie is de ruwe beharing op de bladeren en stengels. De bloeiwijze is vaak een spiraalvormige schicht die zich afrolt.

Hoogte

De hoogte van *Echium vulgare* varieert sterk afhankelijk van de standplaats en de bodemvruchtbaarheid, maar de plant wordt doorgaans 30 tot 100 cm hoog. Op schrale grond blijft hij kleiner, terwijl hij op voedselrijkere plekken een forse stengel ontwikkelt.

Bloemkleur

De bloemen ondergaan een opvallende kleurverandering tijdens de bloei, wat typisch is voor de Ruwbladigenfamilie. De bloemknoppen zijn rozerood. Na opening verkleuren ze via paars en lichtblauw naar de karakteristieke, helder blauwe kleur wanneer ze volledig zijn uitgestrekt. De meeldraden steken ver uit de bloem.

Bladkleur

Het bladrozet en de stengelbladeren zijn grijsgroen. Ze zijn langwerpig tot lancetvormig en, zoals de familienaam al aangeeft, dicht bezet met stekelige, ruwe haren die op roodbruine knobbeltjes staan.

Bloeiperiode

De bloeiperiode is langdurig en valt in de zomermaanden. *Echium vulgare* bloeit doorgaans van mei tot en met september. Als tweejarige plant vormt hij in het eerste jaar een rozet en bloeit hij in het tweede jaar uitbundig.

Standplaats

Echium vulgare is een pioniersoort en een echte zonneplant. Hij gedijt het beste op een warme, zonnige plek. De bodemvoorkeur gaat uit naar droge tot matig vochtige, goed doorlatende, zanderige en vaak kalkrijke grond. Hij is bestand tegen droogte en verdraagt zowel voedselarme als matig voedselrijke (stikstofrijke) bodems.

Herkomst

De plant is wijdverbreid inheems in Europa, lopend van Midden-Scandinavië tot Spanje, en oostwaarts tot in Centraal-Azië. In Nederland is het een archeofyt, wat betekent dat de plant hier is gevestigd vóór het jaar 1500, en komt hij voornamelijk voor in kalkrijke duinen en op verstoorde, open gronden.

Soort gewas

Het is een tweejarige (soms eenjarige of kortlevende meerjarige) kruidachtige plant (*hemikryptofyt*). Het is een pioniersoort die zich gemakkelijk uitzaait.

Vermeerderingswijze

De meest gebruikelijke en succesvolle vermeerderingswijze is door zaad. De plant zaait zichzelf gemakkelijk uit op open, verstoorde grond. Zaden kunnen in het voorjaar of, voor een vlottere kieming na een koudeperiode, in het najaar worden gezaaid.

Klimaatzone

Echium vulgare is zeer winterhard, geschikt voor gematigde klimaatzones (typisch USDA Zone 4-8). Hij verdraagt temperaturen tot ongeveer -20 graden Celsius. In de winter heeft hij vooral bescherming nodig tegen overvloedige nattigheid, wat de rozetten kan doen rotten.

Insecten

Slangenkruid is een van de belangrijkste en meest gewaardeerde drachtplanten. De langdurige bloei en grote nectarproductie maken het een ware insectenmagneet. Het trekt een breed scala aan bestuivers aan, waaronder honingbijen, hommels, vlinders, zweefvliegen, en is de essentiële voedselplant voor de gespecialiseerde Slangenkruidbij (*Osmia adunca*).

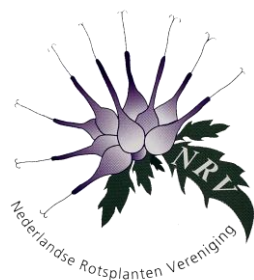
Bronvermelding

<https://www.wilde-planten.nl/slangenkruid.htm>

<https://plantenvanhier.nl/soorten/slangenkruid.html>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Slangenkruid>

<https://www.wildebijen.nl/drachtplant096002.html>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Echium</i> (adder/slang); <i>vulgare</i> (gewoon/algemeen voorkomend)
Taxonomie	<i>Familie:</i> Boraginaceae, <i>Geslacht:</i> <i>Echium</i> , <i>Soort:</i> <i>E. vulgare</i>
Synoniemen	Geen breed geaccepteerde wetenschappelijke synoniemen
Variëteiten en cultivars	'Blue Bedder' (meest voorkomend)
Familie	Boraginaceae (Ruwbladigenfamilie)
Hoogte	30- 100 cm
Bloemkleur	Roze in knop, verkleurt naar paars en helderblauw
Bladkleur	Grijsgroen, ruw en stekelig behaard
Bloeiperiode	Mei- september
Standplaats	Volle zon, droge tot matig vochtige, goed doorlatende, kalkrijke grond
Herkomst	Europa en Centraal-Azië (archeofyt in Nederland)
Soort gewas	Tweejarige, kruidachtige plant (hemikryptofyt)
Vermeerderingswijze	Zaaien (zaait gemakkelijk uit)
Klimaatzone	Winterhard (USDA Zone 4-8)
Insecten	Essentiële drachtplant voor bijen (o.a. Slangenkruidbij), hommels en vlinders